

Władze jaźni poznającej są w Chowaniu szczegółowo rozpatrzane, podobnie jak wszystkie poprzednie. Trentowski daje obszerną definicję, tłumaczy związek z całością i wzajemny stosunek; charakteryzuje mechanizm działania i nakreśla program rozwoju. Uwagę określa jako połączenie zmysłowości z umem /wyobraźnią twórczą/ w wyniku czego powstają dopiero pełne spostrzeżenia. Rozwaga jest u niego wyższą formą uwagi, uwagą rozważającą, łączącą w sobie pamięć z rozsądkiem. Wynikiem jej są "zdjęcia" dotyczące bardziej formy niż treści rozważanych przedmiotów. Mysł jest całością psychiki człowieka, osiągającej prawdziwe poznanie dzięki ustaleniemu systemowi poglądów, na czele których stoją idee pchające jaźń do ciągłego doskonalenia się i rozwoju. Mysł łączy też w sobie wszystkie dotychczas omówione władze i daje "objęcia", czyli poznanie najpełniejsze, przenikające treść i formę swojego przedmiotu.

" Biorąc rzecz ściśle niepodobna jest poznawać tylko zmysłowością, wyobraźnią, pamięcią lub rozumem; tylko umem, rozsądkiem lub umysłem; tylko uwagą lub rozwagą, ale zawsze myśłem, ponieważ wszystkie te władze są żywiołami myśłu i jego organicznymi członkami, dają się zatem jedynie myśleniem od myśłu oderwać, w istocie zaś są myśłem, coraz to w inne przestworze wstępującym. Wszystkie przeto władze naszego poznania są właściwie abstrakcjami, sam myśł jest rzeczywistością in concreto." ^{45/}

Jaźń tlejąca jest w Chowaniu przygotowaniem się do czynu, "trawieniem poznania w sercu".

Trentowski rozróżnia trzy stopnie tej jaźni: uczucie, skłonność, czyli uczucie skłaniające się ku określonemu przedmiotowi i chęć, jako skłonność pragnącą opanować swój przedmiot, czyli uczucie stojące już na granicy czynu.

Całość stanowi etap pośredni i podporządkowana jest zdecydowanie